

דַּרְשֵׁתִי קִרְבַּתְךָ

על פי שיעורו של הרב איתן כהן שליט"א • בית הכנסת פרי מגדים, צפת • השיעור נמסר במוצ"ש פרשת בא, תשפ"ה

יסודות באמונה – רמב"ן סוף פרשת בא

היום אנחנו נלמד את הרמב"ן. הרמב"ן סוף פרשת בא. זה רמב"ן מאוד מאוד חשוב, נלמד אותו ביחד. זה רמב"ן יסודי מאוד בחיים שלנו.

כותב הרמב"ן: "ובעבור כי הקדוש ברוך הוא לא יעשה אות ומופת בכל דור לעיני כל רשע או לעיני כל כופר". אלקים לא יעשה לכל מי שבא לו 'תראה לי שאתה קיים'. לכן "יצוה אותנו שנעשה תמיד זכרון ואות לאשר ראו עינינו, ונעתיק את הדבר אל בנינו, ובניהם לבניהם, ובניהם לדור אחרון".

ובגלל זה, בגלל שזו המטרה להחדיר את האמונה לבנים ולבני בנים, "והחמיר מאד בענין הזה כמו שחייב כרת באכילת חמץ ובעזיבת הפסח" – למה? למה? על חמץ חייב כרת ועל חזיר לא חייב כרת. למה? כי חמץ זה חלק מהאמונה שיש לנו שאלקים הוציא אותנו ממצרים. לכן חייב כרת מי שאוכל חמץ, וחייב כרת על מי שעוזב את הפסח. לא מצאנו בשום מצוה שבן אדם בטל מצות עשה חייב עליה כרת, חוץ מפסח ומילה.

זכרון הנסים במעשה

"והצדיק שנכתב כל מה שנראה אליו באותות ובמופתים", ואיפה נכתב? "על דינו" – בתפלין של יד, וגם "בין עינינו" – בתפלין של ראש, "ולכתב אותו עוד על פתחי הבתים במזוזות. ושנזכיר זה בפינו [בקריאת שמע] כל בקר וכל ערב, כמו שאמרו חז"ל 'אמת ויציב דאורייתא', שנאמר 'למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך, ושנעשה סכה בכל שנה'".

"כי הקונה מזוזה בזו אחד וקבעה בפתחו ונתכונן בענינה כבר הודה בחדוש העולם ובידיעת הבורא והשגחתו, וגם בנבואה, והאמין בכל פנות התורה, מלבד שהודה שחסד הבורא גדול מאד על עושי רצונו, שהוציאנו מאותו עבדות לחרות וכבוד גדול לזכות אבותיהם החפצים ביראת שמו".

למה? זכר ליציאת מצרים. כל זה כדי לזכר את היציאה ממצרים – "וכן כל פיוצא בזה מצוות רבות זכר ליציאת מצרים. והכל להיות לנו בכל הדורות עדות במופתים שלא ישתכחו [מאתנו], ולא יהיה פתחון פה לשום כופר להכחיש אמונת האלקים".

כותב פה הרמב"ן יסוד גדול: "כי הקונה מזוזה בזו אחד וקבעה בפתחו ונתכונן בענינה, כבר הודה בחדוש העולם ובידיעת הבורא ובהשגחתו, וגם בנבואה, והאמין בכל פנות התורה. מלבד שהודה שבורא עולם הוא חסד גדול על עושי רצונו, שהוציאנו מאותו עבדות לחרות וכבוד גדול לזכות אבותינו החפצים ביראת שמו".

ולכן מכיין שאתה רואה שעל מזוזה אחת ששמת בבית, תראה איזו השפעה יש בעולם. "ולפיכך אמרו חז"ל: 'הוי יהי במצוות, במצוה קלה כבחמורה' שכלם חמודות וחביבות מאוד". אתה רואה מצוה כביכול נראית פשוטה מאוד, ואתה לא יודע את ההשכלות של המצוה הפשוטה הזאת. למה? "שבכל שעה אדם מודה בהן לאלהיו".

פונת כל המצוות

"וכונת כל המצוות, [כל המצוות כלם שבן אדם עושה, מה הכוונה?] שנאמין באלקינו ונודה אליו שהוא בראנו. והיא כונת היצירה שאין לנו שום טעם אחר ביצירה הראשונה, ואין אל עליון חפץ בתחתונים, [רק בדבר אחד] מלבד שידע האדם ויודה לאלקיו שבראו".

"ומן הנסים הגדולים, המפורסמים, אדם מודה בנסים הנסתרים שהם יסוד כל התורה כלה". על ידי שיש נסים גדולים, אתה מודה גם בנסים הנסתרים הקטנים האלו. למה? וזה הקטע המפורסם ברמב"ן: "שאין לאדם חלק בתורת משה רבנו עד שנאמין בכל דברינו ובכל מקרינו שכלם נסים, אין בהם שום טבע ומנהגו של עולם כלל".

עד שבן אדם יאמין שכל הדברים שקורים אתנו, כל מקרינו, כל דברינו, כלם נסים. אין בהם טבע ומנהגו של עולם. עכשיו זה לא... אתה יודע... חסידות כזה, לא! כותב הרמב"ן: אין לאדם חלק בתורת משה רבנו. לא... 'בסדר, אז אין לי את זה'. אין לך את זה? אז אין לך כלום. אין כלום. לא שיש 'אם'. אין לבן אדם כלום. עד שייאמין שכל דברינו, מקרינו, כלם נסים.

כל מקרינו כלם נסים

מה פרוש "כלם נסים"? הרי באמת בן אדם לא רואה הכל נס. מה, בן אדם רואה שהכל נסים? הרעיון, מה הנדירה של נס? ההנדירה היא שבן אדם נמצא באיזה מקום, ונפל שם איזה טיל, והבן אדם יצא בלי אבק. איך קורה דבר כזה? מה כל אחד אומר: "נס! נס! מה פרוש המלים האלו 'נס'?"

אלקים אמר "אתה תהיה בחדר, ויפל טיל ולא יגע בך אבק". אותו אלקים אמר שאתה תלך ברחוב שפרינצק ולא תפל. זה בדיוק אותו דבר. מה ההבדל? משנה לאלקים מה יהיה? רק לנו זה משנה. זה הפונה. כלם נסים, הפונה – הכל בהנהגתו ויתברך, הכל הוא בעל הבית, הוא עושה הכל. והכל, הכל, כל מה שקורה אתנו.

ממשיך הרמב"ן "אלא אם יעשה המצוות יצליחנו שכרו, ואם יעבר עליהם יכריחנו ענשו, הכל בגזרת עליון".

זה הרמב"ן, פדאי לקרא אותו, רמב"ן בסוף פרשת בא. יש פה עוד אריכות, אבל זה הרמב"ן שמדבר על אמונה. וצריך כל הזמן לשנון את זה, לחזור על זה, לחיות את זה רבי יחזקאל לריושטיין היה אומר: "אתה רגע אחד מסיח דעתך מהאמונה, האמונה שלך נחלשת". במקום בן אדם נחלש.

הבסיס לבית – אמונה

לרב טאובר יש סדרת ספרים נפלאה שנקראת "פרקי מחשבה", אחד הספרים שם הוא על אמונה [נקרא 'מהותו של יהודי, אמונה ובטחון']. יש שם פרק על שלום בית. הוא כותב: בכל השנים שטפילתי בעיני שלום בית, ראיתי שהכל מתחיל באמונה שאלקים מנהיג את הבריאה – וזאת אשתך, כי ככה גזר הבורא יתברך. וזה בעלך, כי ככה גזר הבורא יתברך".

אם משהו אומר: "לא, תשמע, ההורים לחצו אותי", "לא, לא רציתי להתחתן אתה, ההורים לחצו אותי, בגלל זה, בגלל זה התחתנתי" – שום בן אדם לא נלחץ, אם אלקים לא אמר שהוא ילחץ. אין מציאות! "תשמע, הסתננרתי מהיפי" – שום בן אדם לא מסתננר אם לא אלקים סנור אותו. אין מציאות בעולם!

והוא אמר ככה: אלו שהלכו אתי יד ביד והאמינו בזה, הרמתי את הבית שלהם, וחזר כל הבית למסלולו. אלו שלא רצו להאמין בזה, ומצאו מיליון ואחד תרוצים – השרכו, השככים, הדודים, הסבתות, כל מיני תרוצים, לא האמינו שזה משמים – שם לא היה לי שום הצלחה, ובסוף הבית התפרק.

כל הבית שלנו בנוי על יסוד אחד. יסוד אחד שדע שזה מה שגזרה חכמתו יתברך. אלא מה? לנו יש כל מיני תרוצים. גם התרוצים האלו, גם זה גזרה מאתו, מחכמתו יתברך.

אחרי שבע שנים קבלו את הבת שלי לסמינר

שמעתי שני ספורים מהרב הרצל חודר שליט"א מבני ברק. שני ספורים, אספר אחד עכשיו. הבן שלו, זה הרב מיכאל חודר, הוא מחזיק את הכולל של הרב קוק בטבריה. יש שם 120 אברכים.

הוא ספר ספור נפלא ביותר. את הספור הזה הוא אמר, שמעתי מבעל הספור בעצמו. הספור: יש אחד בבני ברק, קוראים לו (נראה לי) איציק דגנין.

הוא ספר, אני עובד כחשמלאי. יום אחד אחרי סכות, הזמינו אותי לעשות איזו עבודת חשמל באיזה בית של זוג אנשים מבגרים. אני עושה להם עבודה בבית, נכנסתי למטבח, אני רואה שעל השלחן שבמטבח יש גר נשמה חשמלי, ויש שם תמונה של איזו ילדה עם השם שלה ז'ל.

אני מסתפל על התמונה, ואני שואל אותם "מה זה התמונה הזאת?" הוא אומר לי: "זו הבת שלנו, שנדרסה בבני ברק". "מתי זה היה?", "זה היה לפני שבע שנים". "איפה זה היה?" שאלתי אותם, "זה היה ברחוב הזה והזה". "אה! זה היה בשעה 8 בבקר". אומר: "נכון!", "זה היה תאונה עם משאית ואוטו?". "מה? כן, איך אתה יודע?".

אומר: "אני הייתי המציץ שם. אני הייתי הראשון. אני עבדתי באותו זמן בהצלה, ואני הגעתי ראשון. והמצב היה אבוד, המצב היה גמור, כבר לא היה מה להציל. אבל אני הגעתי ראשון, והיתה לי איזו שיטה כזאת ליצב, ברוך השם הצלחתי ליצב את מצבה הקרטי. ואחרי אולי 10 דקות הגיע אמבולנס ופגו אותה לבית החולים, ולא ידעתי את המשך. מה קרה בהמשך?".

אמר: "ההמשך... בסוף אחרי שבועיים נפטרה". "מה אתה אומר? מה פתאום!". הם הסתכלו עליו ואמרו: "אנחנו ממש מודים לך. כי אם היינו מקבלים את זה כזה 'בום' כזה, זה היה אסון גדול. בורא עולם נתן לנו זמן לעפל את הגזרה".

הם ממש הודו לי מכל הלב. "זה אתה המציץ! לא ידענו שזה אתה, ממש תודה רבה לך. אנחנו צריכים להפיר לך טובה! אולי אתה צריך איזו טובה?" אמרתי: "לא, אני ברוך השם, הכל בסדר, הכל מצוין".

ואז "אולי בכל אופן, משהו שאנחנו יכולים לעזור?" אמרתי: "אני צריך עזרה, אבל לא נראה לי שאתם יכולים לעזור לי". "מה אתה צריך עזרה?" אמרתי: "תראה, לבת שלי אין סמינר. נסיתי לרשם אותם לסמינר הזה והזה, ולא קבלו אותה". "מה אתה מדבר? הבת שלנו היא המנהלת של הסמינר הזה!". במקום התקשרו

והתחיל לשיר אתי את השיר "יה רבון עלם ועלמיא". התחיל לשיר את השיר הזה, ואני רואה את הרב שה, רק התחיל לשיר את השיר הזה והתחיל לבכות. במקום, התחיל לבכות.

כשהגענו לקטע "לו יחי גבר אלפין שנין, לא יעול בחושבניא" * - פה הרב שה פרץ בככי, בכה מאוד. ואז הוא אמר לי: "תגידי למשפחה שבזכות שהתחננו רגע אחד באמונה יזכו לילדים". אני מכיר את המשפחה הזאת, מסים הרב דן סגל. היום הם משפחה ברוכת ילדים. ** רגע אחד של אמונה שגדע שכל דברינו ומקרניו כלם נסים. אין בהם טבע ומנהג של העולם.

הבבא סאלי הכריח אותי לסמוך רק על הקב"ה

ספר איזה יהודי אחד: לפני הרבה שנים הבת שלו נדבקה באיזה חיידק, פשוט לא אוכלת, לא מתפקדת, בקשיי זזה. המצב הלך והדרדר. לקחנו אותה לבית חולים סורוקה בבאר שבע. כל הטפולים, כל התרופות, כל הכדורים, שום דבר לא עזר! כלום לא עזר! המצב קשה, גם לאכל כבר לא הייתה אוכלת, רק דרך זונדה. לקחתי אותה בכסא גלגלים, נסעתי משם לבבא סאלי. כשהגעתי, כל האנשים שחכו בתור ראו את הבת הזאת כל כך חלשה, אמרו: "תכנס ראשון, תכנס ראשון". באתי להכנס, הרב אלפסי אמר לי: "לא, אתה לא יכול, בבא סאלי לא מרגיש טוב. אין מה להכנס".

התפרזו כלם, ואני הלכתי. ואת הבת שלי לקחתי בחזרה לבית החולים. וזהו! בינתיים אצל הבבא סאלי הגיעו הרופאים, אמרו שהוא צריך דחוף בית חולים. ישר הזמינו אמבולנס, לקחו את בבא סאלי לסורוקה. עשו בדיקות, צלומים, הכל תקין. פשוט עניף מכל הצרות שהוא שומע, מכל עבודת השם שלו, אין לו כח.

אז נתנו לו להשאיר בבית חולים יומיים לנוח. אחרי יומיים בבא סאלי משתחרר. הרב אלפסי ידע שאנחנו נמצאים בבית חולים, רץ אלי. רץ אל האבא הזה, אומר לו: "תשמע, בבא סאלי עכשיו משתחרר. תחכה בבית החולים עם הבת שלה, אני אדבר אתו שיברך אותה".

באמת יצאנו, בבא סאלי הגיע, ראיתי אותו מדה, והגענו... אמרתי לו במרוקאית, ספרתי לו שהבת מאוד חלשה וכו'. הוא ברה, אמר: "אל תדאג, אל תדאג, הכל יהיה בסדר, הכל יהיה בסדר".

אבל יש תנאי אחד, אמר בבא סאלי, בתנאי שתסמוך על רופא כל בשר ומפליא לעשות. אם אתה סומך עליו במאה אחוזים, תהיה רפואה שלמה. ואיך אני יודע? אתה צריך להוציא אותה מבית החולים תוך שעה אחת. אם יעבר שעה, אני כבר יודע שאתה לא סומך עליו.

ספר האבא: לקחתי את העגלה שלה, רצתי אל המחלקה. "דוקטור, תעשה טובה, תחתם לי על מכתב שחרור". אומר הדוקטור: "איך אני יכול לחתם לך? סכנת נפשות כל רגע איך אני יכול לחתם?" אמרתי לו: "דוקטור, תחתם, תחתם, תחתם, אני חייב לצאת".

אומר: "לא הייתה ברירה". אומר לי הדוקטור: "הכל אני רושם, הכל על האחריות שלך". "עלי, עלי". מהבית חולים התקשרתי הביתה, אמרתי להם שאני מגיע עם הילדה. זהו, הזמנו מונית. באמת, פחות משעה היינו בחוץ.

אנחנו נוסעים לאופקים. אולי דקה, שתי דקות לפני שמגיעים הביתה, פתאום הילדה אומרת לי: "אבא, אני רעבה! אבא!" חצי שנה היא לא אכלה בכלל כלום! הגענו הביתה, וממש הייתה שמחה גדולה. שמחה, הרבה דמעות היו שם. וברוך השם, אחרי חדש התיצבה על הרגלים. לקחתי אותה מיד לבבא סאלי להודות לו על מה שהוא עשה. בבא סאלי מאוד מאוד שמח.

"אני בכלל לא קובע פה", אמר לו בבא סאלי, "כלום. בגלל שסמכת על רופא כל בשר, לכן זכית לישועה הזאת. אבל יש תנאי לברכה", אומר לו בבא סאלי, "יש תנאי לברכה". "מה התנאי לברכה?" "שהיא תמשיך להיות צנועה כמו אמותינו הקדושות". ככה אמר לו. "אם לא, השם ירחם", ככה אמר לו.

ואז אומר האבא: "רשמתי אותה מיד לבית ספר דתי, חרדי, מה שהיה דתי, וברוך השם היא התחנכה שם בדרך התורה". בבא סאלי אמר לו: "אם אתה סומך על רופא כל בשר ומפליא לעשות, יש ישועות". אמונה, חוץ מהמצוה הגדולה שיש בה, חוץ מהמצוה הגדולה, יש את הדבר הגדול שבו אדם זוכה לשפך על עצמו המון סיעתא דשמיא כשהוא מאמין שכל דברינו, מקרניו, כלם נסים. אין בהם שום טבע ומנהגו של עולם.

יהי רצון שזכות בבא סאלי ישמר אתכם מכל רע, להרבה הצלחה, למלוי כל הבקשות לטובה, לסייעתא דשמיא, לברכה מרבה, אמן ואמן.

* לו יחי גבר אלפין (אפילו אם יחיה אדם אלפי שנים), לא יעול גבורתך בחושבניא (לא יספיק לספר גבורותיך).
** מישוהו אמר לי שהספור הזה לא נכון, אז אני אומר: הספור הזה קראתי אותו, בחוברת "כל העולמים" יש עלון שנקרא "אישי לרעהו".

אליה, אמרו לה: "את יודעת מי הציל את אחותך? יש לנו בן אדם אחד בבית, הוא הציל את אחותך. שביע שלם את זוכרת מה שהיה כל השבוע הזה? זה היה בזכותו. והוא בא לרשם את הבת, ולא קבלו את הבת שלו לסמינר".

אומרת לו: "אמא, תגידי לי - הבת שלו התקבלה". מלפני שבע שנים, כשהבת הייתה כתיב ג', כבר בורא עולם הכין את ההצלה. ללמד אותנו שכל דברינו מקרניו כלם נסים! תגידי לי מה שהיה לפני שבע שנים! תגידי, היה לך קשר למה שהיה אחר כך? אין לנו שום קשר. אבל תדע שכל דברינו ומקרניו כלם נסים, בן אדם עושה איזו פעולה ולא יודע איך בורא עולם מנגלג את העולם כדי שיהיה לו טוב.

כמה טוב לי שקבלתי דו"ח חנייה

ספר איזה אבך: "אבא שלי בקש ממני, תעשה טובה, אנחנו גרים בירושלים, אם אתה יכול ללכת לבקר את אחותי, דודה, היא גרה בעכו". אמרתי ככה בעדינות: "תשמע אבא, אני אבך. מירושלים לנסע לעכו? לא כל כך מתאים לי...".

"תעשה טובה, זה דודה שאנחנו בקשי מכירים אותה. אתה יודע, היא תראה שאנחנו בני תורה, תכבד אותה, מי יודע, אולי נקרב אותה". אמרתי: "מתי אבא שלי בקש דבר כזה? יאללה, אני אסע". אבא בקש. נסעתי לעכו.

הגעתי לפי הכתבת, שאלתי אנשים, חפשי חנייה, אין חניות. היה חנייה, חציו לכס, חציו להשם. חציו, כחל-לבן, חציו אדם-לבן.

אמרתי: "האוטו עומד - חצי ב'התר' חצי ב'אסור', אתה יודע, אולי יתחשב בי, אני יודע מה, וגם שבע בערב אין פקחים". החניתי את האוטו ועליתי.

הדודה שמחה. ישבנו, דברנו, פטפטנו, העברנו את כל החיות שהיה לנו, כל מה שידעתי. אולי בשעה תשע, אני יוצא. אני רואה שבעכו - או הו הו, עכר ראשי תבות "עמד נגבר והתגבר". אל תשאל! יש לי על השמשה דו"ח! 500 שקל! איזה תקון!

לא אמרתי לאבא שלי כלום. לא רציתי לצער את אבא, "יאללה, כפרת עוונות". אמרתי: "לפני שנגיע לבית משפט, אני חייב לשלם את זה". שלמתי את ה-500 שקל האלו וזה נגמר.

אולי עברו שמונה-תשעה חודשים, יום אחד אני מקבל מעטפה של בית משפט בתבת דאר שלי. אמרתי: "איזה בית משפט?". פתאום נזכרתי בספורים האלו שיש להם איזו צוואה שקבלו מאיזה מיליארדר. אמרתי: "מי יודע איזו צוואה, בטח עכשיו אני אמור להפך להיות אחד העשירים של העולם, מי יודע".

אני פותח - "אתה נאשם, דרסת בן אדם". אני לא דרסתי שום בן אדם! יש תמונות, בדף מופיעות תמונות, מופיע הכל. אתה מזמן לבית משפט. אני מסתפל, אני אומר: "אני? בחיים לא דרסתי בן אדם!" אבל יש הוכחות, יש עדים, תמונות, הכל. אין איפה לברח.

אני מסתפל, בסוף אני רואה תאונת דרכים בשעה כזאת וכזאת ביום פלוני. אמרתי: "וואי, באותו יום הייתי בעכו. איך יכול להיות שיש תאונת דרכים? אני לא הייתי שם".

הלכתי, הבאתי את הקבלה של הדו"ח הזה, והגעתי לבית משפט. הנדרס הגיע עם קבים, והעורך דין נתן איזו הרצאה. איזו הרצאה הוא נתן! פגע וברח, והוא מספר ספורים.

אחרי שהוא גמר להרצות את הכל, אמרתי: "אדוני כבוד השופט, יש לי פה דו"ח מעכו". הייתי בעכו, תסתפל פה, מה? הוא מסתפל - וואי איך הוא פעס על העורך דין הזה!

"דבר ראשון, תפצה אותו 5,000 שקל על העלילה שהעללת עליו. על הבזיון, על כל מה שרציני, על עגמת נפש. בנוסף, אני שולל לך את הרשיון שאתה עורר דין, העללת על בן אדם". ויצאתי מברך.

באותו רגע שקבלתי את הדו"ח-500 שקל האלו, אמרתי: "אבא שלי... אשם בהכל... מה אבא שלי... אני אבך וישב לומד, מה הוא צריך עכשיו להכניס אותי לעכו? בסוף לא ידעתי שכל דברינו ומקרניו כלם נסים, אין בהם טבע ומנהגו של עולם כלל. התברר בסוף שבזכות מה ששמעתי לאבא, הכל היה הכי נפלא שיכול להיות. בן אדם צריך כל הזמן לחיות עם אמונה בהשם.

הרב דן סגל שר עם הרב שה לזרע של קימא

ספרתי את זה כמה פעמים, אני מספר את זה כל פעם - הרב שה שר מעולם לא יצא לנפש לבין הזמנים, מעולם. תמיד הוא היה בישיבה.

ספר הרב דן סגל שפעם איזה אחד בקש ממנו אם הוא יכול לבקש מהרב שה שיתפלל עליו, על המשפחה שלהם, שייזכו לילדים, לזרע של קימא. נסעתי, הגעתי לבין הזמנים, נכנסתי לפוניבוז, הרב שה למד. נגשתי אליו, אמרתי לו: "הרב, אני שליח של איזו משפחה שהם רוצים לזכות לילדים".

נכנסתי לרב שה, אמרתי לו שאני שליח ממשפחה שרוצים לבקש ילדים. הרב שה מיד קם, לקח את הכובע, אמר לי: "בוא אתי, בוא אתי". הגענו להיכל, פתח סדור